

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 3) การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งหวังให้มนุษย์เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavior Change) ไปในทิศทางที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของความเป็นมนุษย์และของสังคม รัฐบาลต้องมีวิสัยทัศน์ด้านการศึกษาและตระหนักว่าการศึกษาเป็น “ระเบียบวาระแห่งชาติ” เพราะการศึกษาเป็นการพัฒนาคนเพื่อพัฒนาประเทศ (พีระ พนาสุภณ, 2553, หน้า 3) ทฤษฎีการมนุษย์มีค่ายิ่งกว่าทฤษฎีการอื่นใดเพราะคุณภาพของคนเป็นสิ่งสำคัญและเป็นตัวบ่งชี้ถึงความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ แต่การที่คนในประเทศจะมีคุณภาพเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา โรงเรียนจึงเป็นหน่วยงานสำคัญที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุในเกณฑ์ตามการศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติและตามนโยบายของรัฐ โดยเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติที่ต้องดำเนินการให้นโยบายของรัฐเห็นผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้น (จันทราณี สงวนนาม, 2545, หน้า 123)

โครงสร้างการบริหารการศึกษาในปัจจุบันเป็นการจัดโครงสร้างที่ยึดหลักการของการมีเอกภาพเชิงนโยบายหลากหลายในการปฏิบัติ กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาที่มีระบบชัดเจนตามขอบข่ายงานและบทบาทหน้าที่ของบุคลากร ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารราชการ คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาได้แบ่งเขตพื้นที่การศึกษาทั่วทั้งประเทศแยกเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 183 เขต และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจำนวน 42 เขต รวมทั้งสิ้น 225 เขต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 28) ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการตามนโยบายเกณฑ์ที่หน่วยงานส่วนกลางเป็นผู้กำหนด มีอำนาจในการจัดการบริหารงานโดยมีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ หน่วยงานระดับปฏิบัติในเขตพื้นที่คือสถานศึกษา บริหารโดยผู้บริหารสถานศึกษา กำกับโดยคณะกรรมการสถานศึกษา ทำหน้าที่ให้บริการด้านการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจะได้รับมอบอำนาจในการบริหารงานเป็นอย่างมากและจะต้องมีความ

รับผิดชอบในการบริหารโรงเรียนของตน มีดัชนีวัดผลสัมฤทธิ์ของงานและการประกันคุณภาพของสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานทางด้านการศึกษาไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านผู้บริหาร ดังนั้นบทบาทสำคัญของผู้บริหารที่จะต้องนำเอาความรู้ความสามารถ ความเป็นผู้นำมาบริหารโรงเรียน โดยดำเนินการรวบรวมพลังและใช้ประโยชน์ของบุคลากรภายในโรงเรียนให้ได้มากที่สุดในการที่จะมาช่วยกันทำงาน นอกจากนี้ยังสามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม เพื่อให้การดำเนินการภายในโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย (พรหมพร หุตทัยวาร, 2542, หน้า 2)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญและมีส่วนรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดต่อการศึกษ เพราะในการจัดการศึกษา นโยบาย หลักสูตร ความมุ่งหมายทางการศึกษาหรือวิธีการสอนต่าง ๆ นั้น โรงเรียนจะนำไปใช้หรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาทั้งสิ้น และในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ต้องส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร โดยการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีอิสระในการทำงาน ไม่สักระกั้นความคิดอีกทั้งยังต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการบริหารและพฤติกรรมด้านภาวะผู้นำ เพื่อให้สามารถเป็นผู้นำในการปฏิรูปการศึกษาได้อย่างสมบูรณ์ (นฤมล นามเยี่ยม, 2550, หน้า 37) คุณวุฒิ คนฉลาด (2540, หน้า 5) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของผู้นำหรือผู้บริหารว่าเป็นลักษณะการบริหารงานตามกระบวนการ (Administrative Process) ผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องปฏิบัติเป็นขั้นตอน การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวนั้น พฤติกรรมภาวะผู้นำมีส่วนสำคัญและเกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก ถ้าผู้บริหารมีภาวะผู้นำที่เหมาะสมและถูกต้องตามทฤษฎีหรือหลักการทางการบริหารแล้วย่อมได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยได้ทั้งคนและงานในที่สุด การบริหารก็ย่อมประสบความสำเร็จสอดคล้องกับแนวคิดของแมนส์ และซิมส์ (Manz & Sims, 1991, pp. 18-35) ที่กล่าวว่าผู้บริหารโรงเรียนควรใช้พฤติกรรมผู้นำเหนือผู้นำ (Superleadership) โดยนำกระบวนการของภาวะผู้นำที่จะทำให้บุคคลเป็นผู้นำตนเอง มาใช้ในการบริหาร ซึ่งมี 7 ขั้นตอน คือ การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างคณะทำงานและการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง หากผู้บริหารใช้พฤติกรรมภาวะผู้นำแบบดังกล่าวได้อย่างเหมาะสมแล้ว เชื่อได้ว่าการบริหาร โรงเรียนจะบรรลุตามวัตถุประสงค์เป็นอย่างดี

โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จำนวน 31 โรงเรียน มีข้าราชการครู จำนวน 1,726 คน เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว

จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2553 พบว่ามีผลการประเมินแยกตามรายวิชาคือ วิชาภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 46.48, 47.95, 22.82, 17.62, 32.99, 65.16, 34.91 และ 47.04 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ และจากรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบที่ 2 พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาหลายแห่งยังไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานจากสำนักงานประเมินมาตรฐานการศึกษา (สมศ.) ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรและชุมชน ทั้งยังขาดการสนับสนุนให้บุคลากรเป็นผู้นำตัวเอง การประพฤติปฏิบัติตนที่ยังขาดการวางแผน มอบหมายงานไม่ชัดเจน ขาดการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล บุคลากรในโรงเรียนได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาค่อนข้างน้อย ขาดการกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ขาดการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้ตามค้นพบความสามารถของตนเองและใช้ความสามารถให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงานตลอดทั้งยังขาดการกระจายอำนาจการบริหารงานอย่างทั่วถึง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18, 2553, หน้า 9)

จากสภาพและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยสนใจศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 เพื่อให้ทราบถึงภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 และนำผลวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำอันจะทำให้เป็นที่ยอมรับจากบุคลากรภายในโรงเรียนและชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่การบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

4. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามประสบการณ์การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18
2. เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 เพื่อใช้เป็นข้อคิดพิจารณาในการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำ อันจะทำให้เป็นที่ยอมรับจากบุคลากรภายในโรงเรียนและชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่การบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

คำถามในการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 อยู่ในระดับใด
2. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่
3. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่
4. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ที่มีประสบการณ์การบริหารต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกันมีความแตกต่างกัน
2. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความแตกต่างกัน

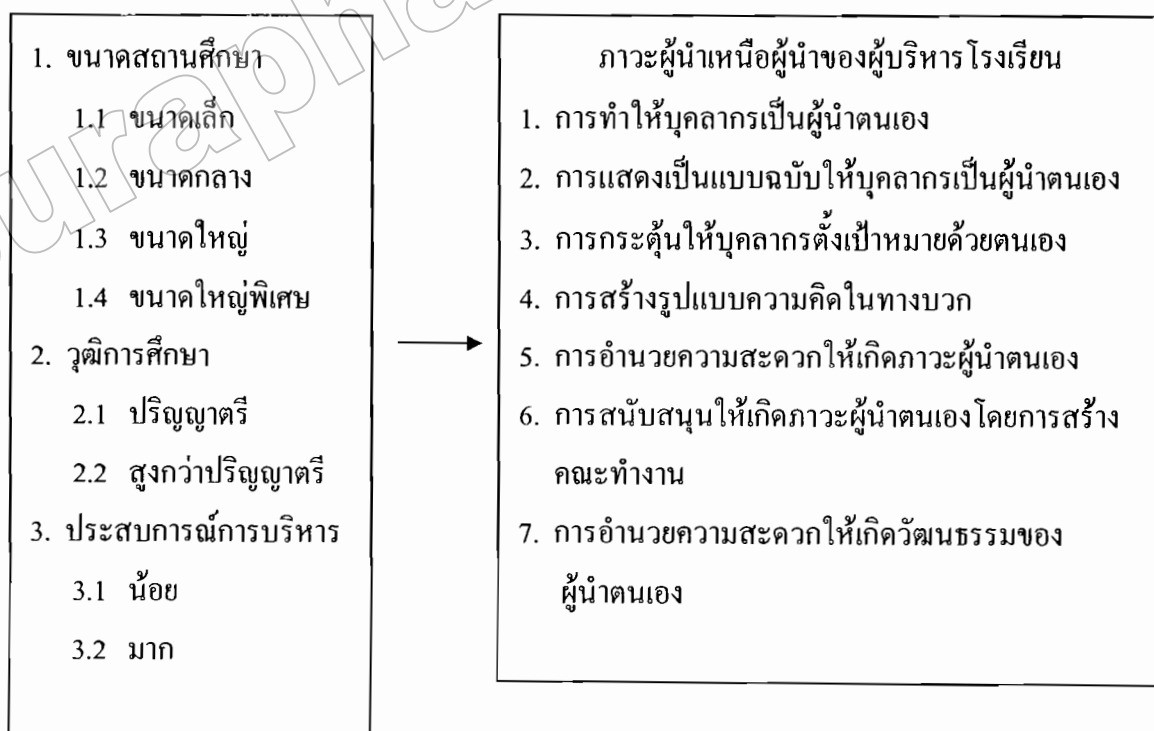
3. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ที่มีประสบการณ์การบริหารต่างกัน มีความแตกต่างกัน

กรอบความคิดในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ตามแนวคิดของแมนซ์ และซิมส์ (Manz & Sims, 1991, p. 33) ซึ่งเน้นกระบวนการของภาวะผู้นำ 7 ขั้นตอน คือ การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำเองโดยการสร้างคณะทำงานและการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง โดยศึกษาจากความคิดเห็นของครูและจำแนกตามขนาดสถานศึกษา วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวแปรในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังกรอบความคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดของ แมนซ์และซิมส์ (Manz & Sims, 1991, p. 33) ซึ่งประกอบด้วย ภาวะผู้นำ 7 ขั้นตอน ดังนี้ การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากร เป็นผู้นำตนเอง การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้าง ภาระทำงาน และการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำนวน 1,726 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มาจากการสุ่มจากประชากรในข้อ

2.1 โดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดสถานศึกษาจาก ตารางกำหนดขนาดของเครื่องชี้ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 314 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ขนาดสถานศึกษาและสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย

3.1.1 ขนาดสถานศึกษา

3.1.1.1 ขนาดเล็ก

3.1.1.2 ขนาดกลาง

3.1.1.3 ขนาดใหญ่

3.1.1.4 ขนาดใหญ่พิเศษ

3.1.2 วุฒิการศึกษา

3.1.2.1 ปริญญาตรี

3.1.2.2 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.3 ประสบการณ์การบริหาร

3.1.3.1 น้อย

3.1.3.2 มาก

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

- 3.2.1 การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง
- 3.2.2 การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง
- 3.2.3 การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง
- 3.2.4 การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก
- 3.2.5 การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง
- 3.2.6 การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างคณะทำงาน
- 3.2.7 การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถกระทำใ้ครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ที่ได้แสดงออกมาให้ปรากฏ สามารถกระตุ้นให้บุคลากรในสังกัดปฏิบัติตามและเป็นผู้นำตนเองได้ วัดได้จากแบบสอบถามของครูในโรงเรียนในด้านต่อไปนี้

1.1 การให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมการบริหารที่ได้ส่งเสริมและกระตุ้นให้บุคลากรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่แสดงออกให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม แนะนำบุคลากรถึงวิธีการกำหนดขอบข่ายและมาตรฐานของการปฏิบัติงาน ให้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ มอบหมายงานและอำนาจหน้าที่อย่างเป็นระบบ พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจงาน เพิ่มความรับผิดชอบ และเปิดโอกาสให้ใช้ความคิดริเริ่ม สามารถนำข้อมูลประกอบการตัดสินใจได้ถูกต้อง รวมทั้งกำหนดจุดมุ่งหมายและแนวทางปฏิบัติงานด้วยตนเองได้

1.2 การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง หมายถึง การที่ผู้บริหารมีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดี ที่จะส่งเสริมให้บุคลากรนำไปเป็นแบบฉบับในการปฏิบัติงานส่งเสริมให้เป็นผู้มีวินัย เสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมจริยธรรม และบุคลิกภาพที่ดี รวมทั้งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้ที่มีทักษะและความเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญในงานที่ปฏิบัติ ซึ่งการกระตุ้นพัฒนาและส่งเสริมให้แก่นุ้รนำมาเป็นแบบอย่างพฤติกรรมเพื่อให้เกิดความเป็นผู้นำตนเองและผู้อื่นได้

1.3 การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง หมายถึง การที่ผู้บริหารมีพฤติกรรมที่ กระตุ้น สนับสนุน ส่งเสริมและช่วยเหลือให้บุคลากรในหน่วยงานสามารถตั้งเป้าหมายด้วยตนเองได้ บุคลากรเกิดความตระหนักต่อเป้าหมายของโรงเรียน เป็นผู้มีความรับผิดชอบทำให้บุคลากร

มีความเชื่อมั่นต่อตนเองและงาน มุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ สามารถสร้างความคาดหวังให้กับตนเองและหน่วยงาน ส่งเสริมการทำงานอย่างมีทิศทางและเป็นระบบ

1.4 การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก หมายถึง การที่ผู้บริหารมีพฤติกรรมในการส่งเสริม แนะนำให้บุคลากรมีความคิดในทางที่ดีและสร้างสรรค์ เสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการทำงาน กระตุ้นให้ตระหนักถึงปัญหาและวิธีแก้ไขอย่างมีเหตุผล มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีวิธีการประนีประนอม หรือไกล่เกลี่ยความขัดแย้งได้อย่างราบรื่น แนะนำแนวคิด ทฤษฎีในการปฏิบัติงานอันก่อให้เกิดประโยชน์และความก้าวหน้าของบุคลากร สร้างความพึงพอใจในการทำงาน

1.5 การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง หมายถึง การที่ผู้บริหารมีพฤติกรรมในการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองตามความต้องการและความสนใจ สนับสนุนให้ได้รับโอกาสในการพัฒนา พิจารณาความดีความชอบด้วยความเป็นธรรมเพื่อสร้างขวัญกำลังใจ กระจายอำนาจในการทำงาน ให้การยกย่องชมเชยอย่างเหมาะสม รวมทั้งให้คำปรึกษาและแนวทางแก้ไข เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเองให้ดีขึ้น เปิดโอกาสให้เป็นผู้ดำเนินการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

1.6 การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างคณะทำงาน หมายถึง การที่ผู้บริหารสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองและทีมงาน สามารถสร้างคณะทำงานได้ดี มีการปรึกษาหารือเพื่อระดมความคิดระหว่างผู้ร่วมงาน กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกในการเป็นเจ้าของร่วมกัน สร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือร่วมใจในหมู่คณะ อันจะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจและการมีมิตรภาพที่ดี ตลอดจนทั้งสร้างความคุ้นเคยและมีความเป็นกัลยาณมิตร เข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลภายในกลุ่ม สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์

1.7 การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง หมายถึง การที่ผู้บริหารมีพฤติกรรมในการสร้างเสริมความพึงพอใจ โน้มน้าวให้บุคลากรเกิดความรักความศรัทธา ความประทับใจ ความภาคภูมิใจและผูกพันต่อโรงเรียน กระตุ้นให้บุคลากรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ด้วยการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ให้ความช่วยเหลือ ดูแลทุกข์สุข รวมทั้งจัดสวัสดิการและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน จัดหาวัสดุอุปกรณ์อย่างเพียงพอ กำหนดระเบียบหรือแนวประพฤติปฏิบัติร่วมกันเพื่อสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมที่ดีของโรงเรียน เพื่อเป็นการผดุงเกียรติยศและชื่อเสียงของโรงเรียน

2. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

3. ขนาดสถานศึกษา หมายถึง จำนวนนักเรียนซึ่งเป็นตัวกำหนดขนาดของโรงเรียนตามเกณฑ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ดังนี้

- 3.1 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีนักเรียนน้อยกว่า 500 คน
- 3.2 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 500 - 1,499 คน
- 3.3 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 - 2,499 คน
- 3.4 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 2,500 คนขึ้นไป
4. วุฒิการศึกษา หมายถึง การศึกษาสูงสุดของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 แบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่
- 4.1 ปริญญาตรี หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี
- 4.2 สูงกว่าปริญญาตรี หมายถึง วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป
5. ประสบการณ์การบริหาร หมายถึง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งในการวิจัยนี้ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการกำหนดประสบการณ์และการคำนวณประสบการณ์เฉลี่ยของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลักวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกประสบการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็น 2 ระดับ ได้แก่
- 5.1 ประสบการณ์น้อย หมายถึง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาดำรงต่ำกว่า 7 ปี
- 5.2 ประสบการณ์มาก หมายถึง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาตั้งแต่ 7 ปีขึ้นไป
6. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18
7. ครู หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18